

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ САНІТАРІЇ

Доповідач: Ігор Сатін, к.т.н.

Виконавці:

І.В. Сатін, к.т.н.,
О.В. Кравченко, к.т.н.
В.Г. Каніболоцький,
О.С. Панченко

ДОСТУП ДО УМОВ САНІТАРІЇ (ACCESS TO SANITATION) СТ. 6. 2 (D) ПРОТОКОЛУ

I. Існуючі політичні база/рамки

A) Стратегії, законодавча/регуляторна база та міжнародні акти

- Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»
- Закон України «Про житлово-комунальні послуги»
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»
- Водний кодекс України
- Кодексі України про надра
- Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України
- ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування»
- ДБН 360-92 «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень» (зі змінами)

Основні визначення (ст. 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»)

- **водовідведення** - діяльність із збирання, транспортування та очищення стічних вод за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення та/або очищення стічних вод
- **система централізованого водовідведення** - сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом
- **централізоване водовідведення** – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ

Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (розділ IX, ст. 42-45)

- передбачено контроль у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення, хоча саме водовідведення він стосується лише частково

Установи державного санітарно-епідеміологічного нагляду здійснюють контроль за випусками стічних вод у природні водні об'єкти

«Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні»

- наявні статистичні дані лише для централізованих і локальних систем. Інформація щодо обсягів стічних вод, які відводяться і очищується на підприємства водовідведення

На законодавчому рівні доступ до вигрібних ям та локальних систем очищення стічних вод (септиків) регулюється недостатньо.

В) ФІНАНСОВІ ЗАСАДИ

Процедура встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, *(затверджено постановою НКРЕКП № 364)*

Порядок формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення *(затверджений Постановою НКРЕКП № 302)*

Закон України «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2011-2020 роки»

від 03.03.2005 № 2455-IV, нова редакція від 13.11.2011

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Цільовий показник відповідно Керівництва	№ нац. показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6		
				Індикатор	Значення	Завдання	Індикатор	Цільові значення (до 2015 р.)
6.2 (d)	Доступ до умов санітарії (Access to sanitation) ст. 6.2 (d) Протоколу	7	Забезпечення населення централізованими системами водовідведення	Відсоток міського та сільського населення, що має доступ до централізованих систем водовідведення	В містах та селищах 80% В селах 20%	6.2. Забезпечити доступність сучасних систем водовідведення, будівництво та реконструкцію водозабірних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання	6.2.1. Частка сільського населення, яке має доступ до покращених умов санітарії, %	1,9
							<ul style="list-style-type: none"> • За типом водовідведення (централізоване/інше) • За типом покращених умов санітарії (централізоване/локальне водовідведення (змивні туалети підключені до ізольованого вигребу або септику)/сухі туалети з компостуванням) 	
		8	Забезпечення дітей покращеними умовами санітарії в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах (покращення умов санітарії і підключення дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів до систем водовідведення): В містах та селищах - органи місцевого самоврядування; Державна санітарно-епідеміологічна служба України; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України; Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України В селах - Державне агентство водних ресурсів України	Збільшення кількості дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів до систем водовідведення та каналізованих на вигріб	В містах та селищах на 15 % В селах на 5 %		6.2.2. Частка міського населення, яке має доступ до централізованих систем водовідведення, %	87,1

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ

Процес встановлення НКРЕКП тарифів зазвичай потребує достатньо тривалого часу, за таких умов встановлені тарифи можуть «не встигати» за змінами тарифів в інших сферах і, особливо, в енергетиці

Модель тарифоутворення «Собівартість+» використовується на підприємствах водовідведення, але вона не стимулює їх розвиток та не створює умов для економії ресурсів.

Модель RAB-регулювання поки що не має пілотного проекту для впровадження її в Україні.

Тариф на водовідведення у багатьох випадках не відповідає собівартості, тому з економічної точки зору системи водовідведення є нестійкими

Сільські населені пункти 2015 р. році були найширше охоплені централізованим водовідведенням у Одеській - 16 %, Дніпропетровській - 12,2 %, Львівській областях - 10,8 %; в усіх інших областях даний показник не перевищував 5 %.

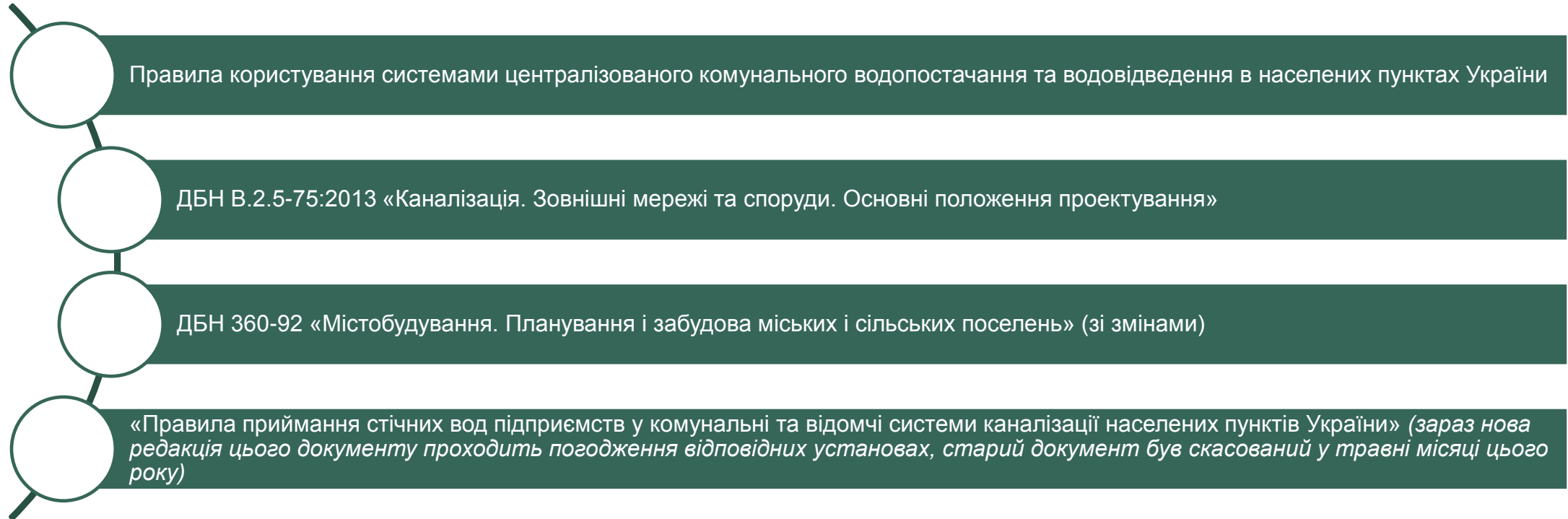
IV. ОЦІНКА ЕКСПЕРТА

- Законодавча база щодо цього питання в Україні розвинута недостатньо. Фактично право людини на доступ до санітарії прямо законодавчо не закріплено.
- Ключовим законом, який визначає засади збору і очищення стічних вод централізованими і децентралізованими системами водовідведення є Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення, який більше стосується питань водопостачання та не в повній мірі відповідає вимогам Директиви 91/271/ЄЕС.
- Необхідне прийняття окремого закону «Про водовідведення», який на даний час знаходиться у стадії розробки.
- Підзаконні акти і нормативна база в питанні санітарії також застарілі і обмежуються фактично наявністю будівельних норм і стандартів. На сьогоднішній день навіть відсутній ключовий документ – Правила приймання стічних вод.
- Фактично відсутні нормативи, які визначають порядок поводження з децентралізованими системами водовідведення, що призводить до використання у переважній більшості вигребів застарілих конструкцій, які не запобігають потраплянню неочищених стічних вод у водойми і водоносні горизонти. Це, у поєднанні з надзвичайно низьким рівнем каналізування в сільській місцевості, створює серйозну проблему.
- Єдиної державної програми, направленої на розвиток систем водовідведення і покращення умов санітарії в Україні, немає.
- Тарифи за послуги з централізованого водовідведення в Україні є нижчими у порівнянні з Європейськими країнами як за абсолютними показниками, так і по відношенню до середнього рівня доходів сім'ї. В той же час відсутність будь-яких механізмів управління децентралізованими системами водовідведення, а також діючої системи відповідальності за порушення екологічних нормативів децентралізованими системами, робить підключення до централізованої каналізації мало привабливим.
- Показник, який було встановлено у 2011 р. у Протоколі, є цілком прийнятним.

РІВЕНЬ РОБОТИ КОЛЕКТИВНИХ ТА ІНШИХ СИСТЕМ РІВЕНЬ РОБОТИ КОЛЕКТИВНИХ ТА ІНШИХ САНІТАРНИХ СИСТЕМ (LEVEL OF PERFORMANCE OF COLLECTIVE AND OTHER SYSTEMS FOR SANITATION) **СТ. 6. 2 (Е) ПРОТОКОЛУ, ДРУГА ЧАСТИНА**

I. Існуючі політичні база/рамки

A) Стратегії, законодавча/регуляторна база та міжнародні акти

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ

Мінрегіон України

- формування єдиної технічної, соціально-економічної політики у сфері питної води, питного водопостачання, водовідведення

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)

- ліцензування діяльності та встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення для суб'єктів природних монополій

Органи місцевого самоврядування

- Є власниками систем водовідведення
- Повинні здійснювати їх розвиток
- Встановлюють тарифи для не ліцензіатів НКРЕКП

Підприємства ВКГ (водоканали)

- Здійснюють експлуатацію систем водопостачання та водовідведення
- Несуть відповідальність за якість надаваних послуг

В) ФІНАНСОВІ ЗАСАДИ

Тариф на послуги з централізованого водовідведення, як і для водопостачання, у багатьох випадках не покриває реальні витрати підприємств на послуги з водовідведення, що не дає можливості здійснювати оновлення, модернізацію та розвиток цих систем.

У малих населених пунктах власники домогосподарств не хочуть підключатися до централізованих систем каналізування через те, що скидати стічні води значно дешевше у навколишнє природне середовище.

На даний час стійкість діяльності операторів низька через ряд фінансових причин: тариф не покриває вартість наданих послуг, оператори не можуть забезпечити беззбитковий тариф тощо

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ нац. показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6.2 (e)	Рівень роботи колективних та інших санітарних систем (Level of performance of collective and other systems for sanitation) Ст. 6. 2 (e) Протоколу, друга частина	9	Зменшення протяжності трубопроводів водовідведення та водопостачання, що перебувають в аварійному стані	Відсоток замінених аварійних трубопроводів	В містах з населенням більш 500 000 чол. 30% В інших населених пунктах 15 %	Не встановлено

6.2.e. Рівень роботи колективних та інших систем Рівень роботи колективних та інших санітарних систем (Level of performance of collective and other systems for sanitation) Ст. 6. 2 (e) Протоколу, друга частина

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ, ТА ЗАПЛАНОВАНІ ЗАХОДИ, ЯКІ СПРЯМОВАНІ НА ЇХ ВИРІШЕННЯ

відмова насосів

- Відповідно до ДБН В 2.5-75 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування» - встановлення резервних насосів, що в реальних умовах це не завжди виконується: десь замінені, десь застарілі.

засмічення каналізаційних трубопроводів

- дотримання правил експлуатації трубопроводів
- постійний контроль стану трубопроводів та їх заміна

ефективність очищення з точки зору видалення органічних і поживних речовин

- Покращення якості очищення стічних вод з використанням сучасних технологій

IV. ОЦІНКА ЕКСПЕРТА

- Підходи до управління якістю очищених стічних вод в Україні суттєво відрізняються від прийнятих в інших країнах Європи. Зокрема вимоги до якості очищених стічних вод розраховуються виходячи виключно з особливостей водойми, куди здійснюється скид на відміну від вимог Європейської директиви, яка враховує розміри населеного пункту.
- Тариф за послуги з водовідведення в переважній більшості випадків не покриває повністю собівартості наданих послуг, що не дозволяє забезпечити відшкодування поточних витрат, а отже і здійснювати планомірний розвиток систем.
- Існуючі каналізаційні очисні споруди не дозволяють забезпечити потрібну ефективність очищення стічних вод, внаслідок чого у 2015 році із загального обсягу скинутих у водні об'єкти стічних вод забруднені складали - 16 %, нормативно-очищені – 26 %, нормативно-чисті без очищення – 58 %.
- Серйозну проблему становить також значна недовантаженість систем водовідведення, що призводить до перевитрат електроенергії і тягне за собою необхідність додаткового збільшення собівартості послуг з водовідведення.
- Індикатор до Протоколу цілком адекватний, проте значення повинно бути переглянуте.

ЗАСТОСУВАННЯ ВИЗНАНИХ ХОРОШИХ ПРАКТИК ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВИЗНАНИХ ХОРОШИХ ПРАКТИК ДЛЯ УПРАВЛІННЯ САНІТАРІЄЮ (APPLICATION OF RECOGNIZED GOOD PRACTICES TO THE MANAGEMENT OF SANITATION), СТ 6. 2 (F), ДРУГА ЧАСТИНА

I. Існуючі політичні база/рамки

A) Стратегії, законодавча/регуляторна база та міжнародні акти

- В Україні діє план імплементації актів законодавства ЄС. Для Мінрегіону України Постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 №162 було схвалено плани імплементації деяких актів законодавства ЄС, серед яких Директива Ради 91/271/ЄЕС від 21 травня 1991 р. «Про очищення міських стічних вод»
- Тільки поодинокі підприємства водопостачання та водовідведення здійснюють спробу підготовки до сертифікації за стандартами ISO.
- План по забезпеченню безпеки води та сертифікація згідно ISO 22000 в Україні не реалізуються.

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ національного показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6. 2 (f)	Застосування визнаних хороших практик для управління санітарією (Application of recognized good practices to the management of sanitation), Ст 6. 2 (f), друга частина	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено

6.2.f. Застосування визнаних хороших практик для управління санітарією (Application of recognized good practices to the management of sanitation), Ст 6. 2 (f), друга частина

IV. ОЦІНКА ЕКСПЕРТА

- У теперішній час в Україні відсутня ефективна система застосування визнаних методів управління санітарією.
- Зараз система сертифікації в Україні знаходиться у стадії розвитку на шляху інтеграції до міжнародних стандартів. Конкретно щодо підприємств водопостачання та водовідведення, то тільки деякі з них роблять спробу підготовки до сертифікації за стандартами ISO.
- Плани із забезпечення безпеки води в Україні відсутні; розробка та формування планів управління басейнами тільки розпочинається.
- Один або декілька індикаторів до Протоколу має бути розроблено з урахуванням кращих практик управління водопостачанням інших країн.

НАЯВНІСТЬ СКИДІВ НЕОЧИЩЕНИХ СТІЧНИХ ВОД У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ В РАМКАХ ДІЇ ПРОТОКОЛУ (OCCURRENCE OF DISCHARGES OF UNTREATED WASTEWATER) СТАТТЯ 6. 2 G) I

I. Існуючі політичні база/рамки

A) Стратегії, законодавча/регуляторна база та міжнародні акти

- В Україні немає діючого механізму відповідальності за скид стічних вод, що не стимулює населення підключатись до систем централізованого водовідведення.
- Також на законодавчому рівні немає вимог до ефективного контролю та відповідальності у сфері децентралізованого водовідведення.

Скид неочищених стічних вод у водойми

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ

Мінагрополітики

Мінпринроди

Мінрегіон

ДАЗВ, Держгеонадра, ДКА, ДСНС

Держсанепідслужба, Держлісагентство, Держводагентство, Держгеокадастр та їх територіальні органи, підприємства, установи та організації, що належать до сфери їх управління

В) ФІНАНСОВІ ЗАСАДИ

Державне фінансування

Закон України від 24.05.2012р. № 4836-VI «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року»

Закон України від 3 березня 2005 року № 2455-IV «Про Загальнодержавну цільову програму Питна вода України" на 2011-2020 роки»

Державним бюджетом на 2015 рік фінансування заходів «Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» в частині водопостачання та водовідведення не здійснювалось.

Регіональні програми розвитку ВКГ

- довгострокові
- містять аналіз ситуації стану водопостачання та водовідведення та фінансову модель

Схеми оптимізації водопостачання та водовідведення

- короткострокові
- містять гідравлічний розрахунок, аналіз ситуації стану водопостачання та водовідведення та фінансову модель

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ нац. показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6			
				Індикатор	Значення	Завдання	Індикатор	Цільові значення (до 2015 р.)	
6. 2 g) і	Наявність скидів неочищених стічних вод у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Occurrence of discharges of untreated wastewater) стаття 6. 2 g) і	10	Зменшення обсягу скиду стічних, шахтно-кар'єрних та колекторно-дренажних вод без очистки і недостатньо очищених	Відсоток обсягу скиду стічних, шахтно-кар'єрних та колекторно-дренажних вод без очистки і недостатньо очищених в поверхневій водні об'єкти	Забруднених без очистки до 3 % Забруднених недостатньо очищених до 15 %	6.3. Зменшити обсяги скидання неочищених стічних вод, насамперед з використанням інноваційних технологій водоочищення на державному та індивідуальному рівнях	6.3.1. Обсяги скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти, млн куб. м	• За видами економічної діяльності (промисловість, комунальний сектор, енергетика, транспорт, послуги)	875
							6.3.2. Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів, %		• За видами економічної діяльності (промисловість, комунальний сектор, енергетика, транспорт, послуги)

6.2.g) І Наявність скидів неочищених стічних вод у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Occurrence of discharges of untreated wastewater) стаття 6. 2 g) і

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ, ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Застаріла нормативна база

- прийняття закону у сфері водовідведення
- імплементація Водної Рамкової Директиви ЄС і Директиви Ради 91/271/ЄЕС

Не в усіх населених пунктах каналізаційні очисні споруди працюють у режимі повної біологічної очистки

- Добудова споруд на КОС, які будуть доочищувати стічну воду

Складність та «заплутаність» чинного законодавства

- суттєві зміни стану та ведення моніторингу якості вод, зокрема, в частині приведення його до європейських вимог (зобов'язань України в частині імплементації законодавства ЄС)

IV. ОЦІНКА ЕКСПЕРТА

- Дієвої системи відповідальності за скид неочищених стічних вод у водні об'єкти немає.
- За результатами узагальнення даних державного обліку водокористування у 2015 році у поверхневі водні об'єкти скинуто 5343 млн. м³ стічних вод, у тому числі: підприємствами промисловості – 3348 млн. м³, житлово-комунальної галузі – 1605 млн. м³ та підприємствами сільського господарства – 361,4 млн. м³. Із загального обсягу скинутих у водні об'єкти стічних вод забруднені складають 875,1 млн. м³ (16 %), нормативно-очищені – 1389 млн. м³ (26 %) та нормативно-чисті без очистки – 3070 млн. м³ (58%).
- Єдина програма розвитку систем каналізації на національному рівні відсутня. Існують окремі регіональні програми, але рівень їх фінансування залишається недостатнім.

НАЯВНІСТЬ СКИДІВ НЕОЧИЩЕНИХ ЗЛИВОВИХ ВОД, ПЕРЕЛИВАННЯ З СИСТЕМ КАНАЛІЗАЦІЇ У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ В РАМКАХ ДІЇ ПРОТОКОЛУ (OCCURRENCE OF DISCHARGES OF UNTREATED STORM WATER OVERFLOWS FROM WASTEWATER COLLECTION SYSTEMS TO WATERS WITHIN THE SCOPE OF THE PROTOCOL) СТАТТЯ 6. 2 G) II

I. Існуючі політичні база/рамки

A) Стратегії, законодавча/регуляторна база та міжнародні акти

- Деякі аспекти стосовно зливової каналізації визначені у «Правилах технічної експлуатації систем водопостачання та водовідведення населених пунктів України», затверджених Наказом Держжитлокомунгоспу України від 05.07.95 №30.
- У ДБН В 2.5-75 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування», ДБН 360-92 «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень» викладені питання стосовно проектування систем водовідведення.

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ національного показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6. 2 g) ii	Наявність скидів неочищених зливових вод, переливання з систем каналізації у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Occurrence of discharges of untreated storm water overflows from wastewater collection systems to waters within the scope of the Protocol) стаття 6. 2 g) ii	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено

6.2.g) ii Наявність скидів неочищених зливових вод, переливання з систем каналізації у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Occurrence of discharges of untreated storm water overflows from wastewater collection systems to waters within the scope of the Protocol) стаття 6. 2 g) ii

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ

- Загальносплавна каналізація існує у деяких містах України, наприклад, у Львові, де КНС мають запас продуктивності, що дозволяє відводити, окрім основного стоку, також і дощові води.
- В той же час, ряд підприємств незаконно скидають дощові води в загальну систему водовідведення, що порушує процес біологічного очищення стічної води.
- Існують складнощі з визначенням власника систем зливової каналізації
- Немає механізму тарифоутворення для зливової каналізації
- У роздільні системи каналізації можуть потрапляти злизові води, що може порушити процес біологічного очищення побутових стічних вод. Це, в свою, чергу створює навантаження на очисні споруди та знижує якість очищення стічних вод.

6.2.g) ii Наявність скидів неочищених зливових вод, переливання з систем каналізації у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Occurrence of discharges of untreated storm water overflows from wastewater collection systems to waters within the scope of the Protocol) стаття 6. 2 g) ii

ЯКІСТЬ СКИДІВ СТИЧНИХ ВОД З ОЧИСНИХ СПОРУД У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ В РАМКАХ ДІЇ ПРОТОКОЛУ (QUALITY OF DISCHARGES OF WASTE WATER FROM WASTEWATER TREATMENT INSTALLATIONS TO WATERS WITHIN THE SCOPE OF THE PROTOCOL)

СТАТТЯ 6. 2 Н)

I. Існуючі політичні база/рамки

A) Стратегії, законодавча/регуляторна база та міжнародні акти

- Промислові підприємства можуть здійснювати скидання стічних вод у каналізаційні системи поселень, ґрунтові води чи водні об'єкти тільки при наявності відповідного дозволу органів управління і договору, укладеного з Водоканалом на скидання і прийом стоків.
- Загальні вимоги до складу і властивостей води водотоків та водойм у місцях господарсько-питного та комунально-побутового водокористування наведені у додатку № 1 «Правил охорони поверхневих вод», а вимоги до концентрацій нормованих речовин у створі водокористування - в додатку № 2 цих Правил.
- ДБН В 2.5-75 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проектування»
- ДБН 360-92 «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень»
- Інструкція про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти, затверджена Наказом Мінприроди України від 15.12.94 р., No 116.

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ

Мінприроди

Водгосп

- Ці інституції здійснюють лише моніторинг. Системи контролю та фінансового стимулювання немає.

В) ФІНАНСОВІ ЗАСАДИ

- Єдиної програми фінансування розвитку підприємств водовідведення в Україні немає.
- Закон України від 24.05.2012р. № 4836-VI **«Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року»**, в якому передбачені відповідні обсяги фінансування для здійснення моніторингу довкілля.

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ національного показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6. 2 h)	Якість скидів стічних вод з очисних споруд у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Quality of discharges of waste water from wastewater treatment installations to waters within the scope of the Protocol) стаття 6. 2 h)	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено

6.2.h) Якість скидів стічних вод з очисних споруд у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Quality of discharges of waste water from wastewater treatment installations to waters within the scope of the Protocol) стаття 6. 2 h)

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ

органічне забруднення: ХСК, БСК, загальний вміст зважених твердих частинок, азот і фосфор

- у 2015 році скинуто 27,17 тис. т завислих речовин,
- 311,1 т нафтопродуктів, 5,8 тис. т азоту амонійного,
- 44,76 тис. т нітратів, 1,13 тис. т нітритів, 212,9 т СПАР, 491,2 т заліза, 4382 т фосфатів
- сумарний показник ХСК порівнював 80,7 тис. т та БСК – 17,95 тис. т

хімічне забруднення та небезпечні хімічні речовини

- хімічні, нафтопереробні й целюлозопаперові заводи, великі тваринницькі комплекси, гірничорудна промисловість; СПАР
- сприяє бурхливому розвитку у воді синьо-зелених водоростей і «цвітінню» водойм, яке супроводжується різким зниженням у воді вмісту кисню, "заморами" риби, загибеллю інших водних тварин

мікробіологічні показники, наприклад фекальні коліформні бактерії, патогенні організми

- комунально-побутові стоки (особливо, якщо вони неочищені чи очищені недостатньо), а також стоки підприємств цукрових заводів, м'ясокомбінатів, заводів, що обробляють шкіру, деревообробних комбінатів

Відсутність ефективного моніторингу за скидом стічних вод у водні об'єкти

IV. ОЦІНКА ЕКСПЕРТА

- Загальних стандартів стосовно якості очищених стічних вод немає. Якість очищених стічних вод лімітується через показники граничнодопустимих скидів (ГДС), які докладно описані у попередньому розділі. В цілому цей підхід не в повній мірі відповідає вимогам Європейської директиви.
- Системи водовідведення знаходяться у незадовільному технічному стані. Зокрема за даними Національної доповіді у 2015 році сумарна чисельність каналізаційних очисних споруд (КОС) в країні становила - 1180, з них 564 або 47,8% потребували реконструкції. В той же час переважна більшість решти очисних споруд, хоча і знаходиться у задовільному технічному стані, але використовують застарілі технологічні підходи і методи, що не завжди дозволяє досягти навіть чинних нормативних вимог, не кажучи вже про європейські.
- В останні роки за проектами розвитку, які фінансуються за кошти зарубіжних інвесторів, розпочалась реконструкція окремих очисних станцій (наприклад, у Запоріжжі, Івано-Франківську), але повний цикл очищення та утилізації осадів навіть на цих станціях відсутній. За даними Національної доповіді лише на 24 (4,3 %) КОС було зроблено часткову або повну реконструкцію.
- Індикатор до Протоколу необхідно розробити.

6.2.h) Якість скидів стічних вод з очисних споруд у водні об'єкти в рамках дії Протоколу (Quality of discharges of waste water from wastewater treatment installations to waters within the scope of the Protocol) стаття 6. 2 h)

ЗАХОРОНЕННЯ АБО ПОВТОРНЕ ВИКОРИСТАННЯ МУЛУ З КОЛЕКТИВНИХ СИСТЕМ САНІТАРІЇ АБО ІНШИХ ОЧИСНИХ СПОРУД (DISPOSAL OR REUSE OF SEWAGE SLUDGE FROM COLLECTIVE SYSTEMS OF SANITATION OR OTHER SANITATION INSTALLATIONS) СТАТТЯ 6.2 І), ЧАСТИНА ПЕРША

I. Існуючі політичні база/рамки

A) Стратегії, законодавча/регуляторна база та міжнародні акти

- Державних стандартів, які вимагають повторного використання осаду, який не представляє небезпеки для здоров'я людини, немає.
- В Україні є стандарт, який встановлює вимоги до якості стічних вод, які використовуються для удобрення: ДСТУ 7369:2013 Стічні води. Вимоги до стічних вод і їхніх осадів для зрошування та удобрення.
- Також з 01.04.2018 р. набере чинності ДСТУ 8727:2017 Осад стічних вод. Підготування органо-мінеральної суміші з осаду стічних вод.
- В Україні виконання вимог ДСТУ не є обов'язковим.

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ

- Відповідно до чинного законодавства проводяться екологічні інспекції і здійснюється санітарно-епідеміологічний нагляд, але в останні роки їх періодичність та активність значно знизилась.
- Водоканали розміщують зневоднений осад на майданчиках. В Україні немає механізму, який би забороняв складування осаду стічних вод, тому його використовують.

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ національного показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6.2 i)	Захоронення або повторне використання мулу з колективних систем санітарії або інших очисних споруд (Disposal or reuse of sewage sludge from collective systems of sanitation or other sanitation installations) стаття 6.2 i), частина перша	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено

6.2.i) Захоронення або повторне використання мулу з колективних систем санітарії або інших очисних споруд (Disposal or reuse of sewage sludge from collective systems of sanitation or other sanitation installations) стаття 6.2 i), частина перша

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ

- Моніторинг якості осаду не проводиться.
- Механічне зневоднення проводиться зрідка тільки з метою зменшення площі для зберігання висушеного осаду. Статистика стосовно об'ємів обробленого осаду не збирається на державному рівні.
- Повторного використання в достатній мірі обробленого осаду в Україні практично немає.
- На законодавчому рівні не закріплено відповідальність за зберігання механічно зневодненого осаду.

ЯКІСТЬ СТІЧНИХ ВОД, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ПОЛИВУ (QUALITY OF WASTE WATER USED FOR IRRIGATION PURPOSES) СТАТТЯ 6.2 I)

- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року №2059-VIII
- Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25.06.1991 р. № 1264-XII;
- Водний кодекс України від 06.06.1995р. № 213/95-ВР;
- Закон України від 24.05.2012р. № 4836-VI «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. N 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 року № 815 “Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод”;
- ДСТУ 2730:2015 «Захист довкілля. Якість природної води для зрошення. Агрономічні критерії»
- ДСТУ 7591:2014 «Зрошення. Якість води для систем краплинного зрошення. Агрономічні, екологічні та технічні критерії»
- ДСТУ 7286:2012 «Якість природної води для зрошування. Екологічні критерії».
- Переробка міських стічних вод та використання їх для зрошення кормових та технічних культур. ВНД 33-3.3-01-98

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ТА ФІНАНСОВІ ЗАСАДИ

Обласні, Київська, Севастопольська міські державними адміністрації, органи виконавчої влади АР Крим з питань охорони навколишнього природного середовища

- дозвіл на зрошення сільськогосподарських угідь стічними водами

Мінагрополітики

- моніторинг поверхневих вод сільськогосподарського призначення (токсикологічні та радіологічні визначення, залишкова кількість пестицидів, агрохімікатів і важких металів)

Держводагентство

- визначення придатності води до використання Держводагентство здійснює моніторинг якісного стану води водних об'єктів у районах основних водозаборів комплексного призначення, водогосподарських систем міжгалузевого та сільськогосподарського водопостачання за радіологічними і хімічними показниками

Держсанепідслужба

- моніторинг дотримання санітарних норм хімічних, бактеріологічних і радіологічних показників водних об'єктів, які використовуються для питних і культурно-побутових потреб

- Виконання заходів має здійснюватися у межах видатків, передбачених у державному бюджеті відповідним органам (суб'єктами моніторингу), а також за кошти суб'єктів господарської діяльності.

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ національного показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6.2 i)	Якість стічних вод, що використовуються для поливу (Quality of waste water used for irrigation purposes) стаття 6.2 i)	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено

6.2.i) Якість стічних вод, що використовуються для поливу (Quality of waste water used for irrigation purposes) стаття 6.2 i)

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ

- В даний час враховуючи недостатню здатність наявних очисних споруд забезпечувати очистку стічних вод до проектних нормативів полив такими водами не здійснюється.
- У зв'язку із суттєвим зменшенням площ поливу з 2,65 млн. га в 1990 році до 470 тис. га у 2017 році, потреби у використанні стічних вод для поливу сільськогосподарських культур не існує.
- При будівництві нових систем зрошення у регіонах, де спостерігається дефіцит водних ресурсів, наприклад, в Одеській, передбачено застосування очищених стічних вод для поливу.

ЯКІСТЬ ВОДИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ (QUALITY OF WATERS USED FOR AQUACULTURE) СТАТТЯ 6.2 J)

- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року №2059-VIII
- Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25.06.1991 р. № 1264-XII;
- Водний кодекс України від 06.06.1995р. № 213/95-ВР;
- Закон України «Про аквакультуру» від 18 вересня 2012 року № 5293-VI;
- Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 8 липня 2011 року № 3677-VI
- Закон України від 24.05.2012р. № 4836-VI «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. N 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 1996 року № 815 “Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод”;
- ДСТУ 2730:2015 «Захист довкілля. Якість природної води для зрошення. Агрономічні критерії»
- ДСТУ 7591:2014 «Зрошення. Якість води для систем краплинного зрошення. Агрономічні, екологічні та технічні критерії»
- ДСТУ 7286:2012 «Якість природної води для зрошування. Екологічні критерії».

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ТА ФІНАНСОВІ ЗАСАДИ

Мінагрополітики

Мінприроди

Мінрегіон

ДАЗВ, Держгеонадра, ДКА, ДСНС

Держсанепідслужба, Держлісагентство, Держводагентство, Держгеокадастр та їх територіальні органи, підприємства, установи та організації, що належать до сфери їх управління

- Виконання заходів має здійснюватись у межах видатків, передбачених у державному бюджеті відповідним органам влади, а також за кошти суб'єктів господарської діяльності.

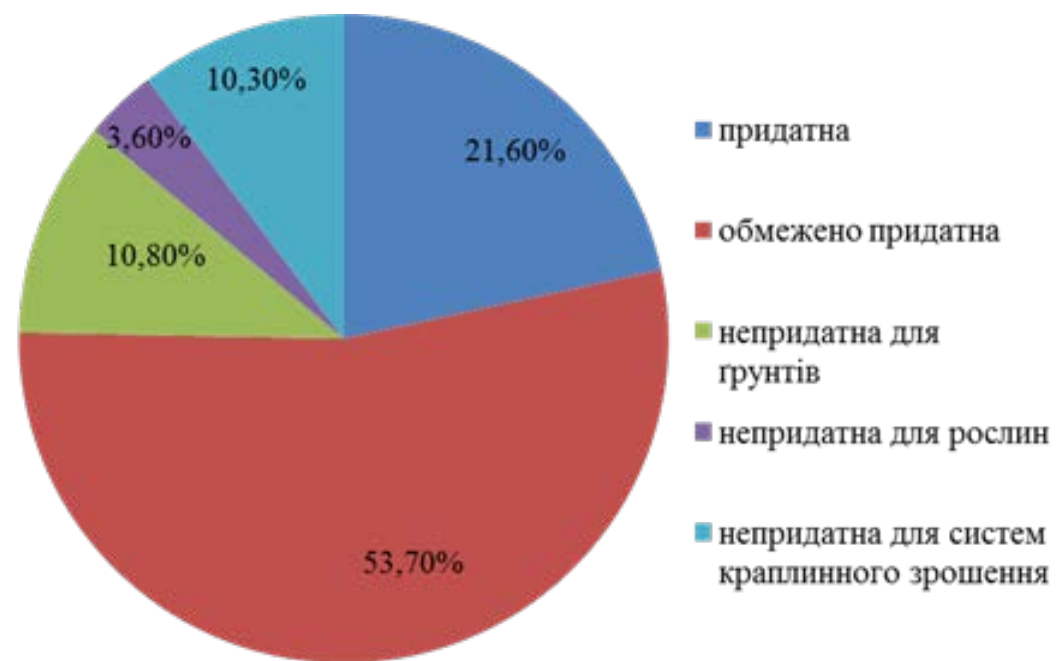
II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ національного показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6.2 j)	Якість води, що використовуються у сільському господарстві (Quality of waters used for aquaculture) стаття 6.2 j)	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено

6.2.j) Якість води, що використовуються у сільському господарстві (Quality of waters used for aquaculture) стаття 6.2 j)

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ

Придатність води, яку використовують для краплинного зрошення в Україні

ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ, РОЗВИТКУ, ЗАХИСТУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ (EFFECTIVENESS OF SYSTEMS FOR THE MANAGEMENT, DEVELOPMENT, PROTECTION AND USE OF WATER RESOURCES) СТАТТЯ 6.2 М)

- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року № 2059-VIII
- Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" затвердженого 25.06.1991 р.;
- Закон України від 24.05.2012р. № 4836-VI «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року»;
- Водний кодекс України (із змінами та доповненнями) прийнятий 6 червня 1995 року № 213/95-ВР.
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом» від 4 жовтня 2016 року № 1641-VIII.
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 7 лютого 2017 року № 1830-VIII;
- Закон України «Про аквакультуру» від 18 вересня 2012 року № 5293-VI;
- Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 8 липня 2011 року № 3677-VI
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014.

Б) ІНСТИТУЦІЙНІ ТА ФІНАНСОВІ ЗАСАДИ

Держводагентство

Мінприроди

Мінрегіон

МінаПК

Мінпаливенерго, Мінінфраструктури, МОЗ, ДСНС, Держгеослужба,
Держрибагентство

- Виконання заходів має здійснюватись у межах видатків, передбачених у державному бюджеті відповідним органам, а також за кошти міжнародної технічної допомоги та інших джерел фінансування незаборонених законодавством.

II. ЕКОЛОГІЧНА ТА/АБО ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ЗДОРОВ'ЯМ СИТУАЦІЯ - ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗИ

А) ПРОГРАМИ МОНІТОРИНГУ ТА ІНДИКАТОРИ

№ ЦО	Формулювання цільового показника відповідно Керівництва	№ національного показника	Формулювання національного показника до Протоколу	Індикатори та їх відповідні значення, які мають бути досягнуті до 2015 р.		Національний показник/індикатор ЦСР 6
				Індикатор	Значення	
6.2 м)	Ефективність систем управління, розвитку, захисту та використання водних ресурсів (Effectiveness of systems for the management, development, protection and use of water resources) стаття 6.2 м)	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено	Не встановлено

6.2.m) Ефективність систем управління, розвитку, захисту та використання водних ресурсів (Effectiveness of systems for the management, development, protection and use of water resources) стаття 6.2 м)

Б) ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ЦІЛЬОВОЮ ОБЛАСТЮ

Недосконалість існуючого в Україні законодавства з питань управління водними ресурсами та меліорації земель

Недосконалість існуючої системи управління водним ресурсами - високий ступінь централізації - стримує впровадження системи інтегрованого та інклюзивного управління водними ресурсами за басейновим принципом

Нагальною є необхідність забезпечити удосконалення системи моніторингу якості води, оцінки екологічного стану водних об'єктів і прогнозування їх змін відповідно до вимог ЄС

IV. ОЦІНКА ЕКСПЕРТА

- Індикатори до Протоколу в областях, які стосуються *Захоронення або повторне використання мулу з колективних систем санітарії або інших очисних споруд (Disposal or reuse of sewage sludge from collective systems of sanitation or other sanitation installations) стаття 6.2 i), частина перша, Якість стічних вод, що використовуються для поливу (Quality of waste water used for irrigation purposes) стаття 6.2 i), Якість води, що використовуються у сільському господарстві (Quality of waters used for aquaculture) стаття 6.2 j), Ефективність систем управління, розвитку, захисту та використання водних ресурсів (Effectiveness of systems for the management, development, protection and use of water resources) стаття 6.2 m)* необхідно розробити.

Дякую за увагу!

